

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sžo/7/2016
Identifikačné číslo spisu: 1014201997
Dátum vydania rozhodnutia: 26.10.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Zdenka Reisenauerová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:1014201997.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a členov senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a JUDr. Eriky Čanádyovej v právnej veci žalobcu: P. U., narodený X. októbra XXXX, bytom v W., L. č. XXX/X, právne zast.: Petrom Štepanovským, advokátom a konateľom ŠTEPANOVSÝ & Partners, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Želova č. 6, IČO: 36 865 117, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom v Bratislave, Ul. 29. augusta č. 8-10, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej z 22. septembra 2014, č. 43459-2/2014-BA, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 22. septembra 2015, č.k. 5S/260/2014-36, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 22. septembra 2015, č.k. 5S/260/2014-36 p o t v r d z u j e .

Žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

I.

Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom z 22. septembra 2015, č.k. 5S/260/2014-36 postupom podľa § 250j ods. 2 písm. a/ zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „OSP“), zrušil rozhodnutie žalovanej z 22. septembra 2014, č. 43459-2/2014-BA a rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Bratislava z 23. júna 2014, č. 700-0215882514-GC04/14 a vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie. Prvostupňovým správnym rozhodnutím z 23. júna 2014, č. 700-0215882514-GC04/14 Sociálna poisťovňa, pobočka Bratislava, podľa § 178 ods. 1 písm. a/, deviaty bod a § 240 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z.z.“) žalobcovi predpísala za obdobie január 2009, február 2009, marec 2009, apríl 2009, máj 2009, jún 2009, júl 2009, august 2009, september 2009, január 2010, február 2010, marec 2010, apríl 2010, máj 2010, jún 2010 penále v sume 78,10 eur, vypočítané z dlžnej sumy poistného na nemocenské poistenie, poistného na starobné poistenie a príspevkov na starobné

dôchodkové sporenie, poisťného na invalidné poistenie, poisťného do rezervného fondu solidarity, vo výške 0,05 % z dlžnej sumy za každý deň omeškania odo dňa splatnosti poisťného a príspevkov do dňa, keď bola dlžná suma poukázaná na účet Sociálnej poisťovne v Štátnej pokladnici, zaplatená v hotovosti. Spôsob výpočtu penále bol uvedený v prílohe rozhodnutia pobočky, ktorá tvorí neoddeliteľnú súčasť jej rozhodnutia. Na základe podaného odvolania žalobcom, žalovaná napadnutým rozhodnutím z 22. septembra 2014, č. 43459-2/2014-BA postupom podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. prvostupňové správne rozhodnutie z 23. júna 2014, č. 700-0215882514-GC04/14 pozmenila s tým, že za text: „ ... keď bola dlžná suma poukázaná na účet Sociálnej poisťovne v Štátnej pokladnici“ doplnila text „ ..., resp. do dňa predchádzajúcemu dňu vydania splátkového kalendára“; v ostatnom rozhodnutí potvrdila.

Krajský súd pri svojom rozhodovaní postupoval v intenciách § 141 ods. 1, § 142 ods. 1, § 143 ods. 1, § 240 ods. 1 a § 293bl ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., pričom dospel k záveru, že je potrebné rozhodnutie správnych orgánov zrušiť v zmysle § 250j ods. 2 písm. a/ OSP, nakoľko vychádzali z nesprávneho právneho posúdenia veci. Uviedol, že rozhodnutím Sociálnej poisťovne, pobočka Bratislava zo 4. januára 2010, č. 1100-2873-GC13/2009 bolo povolené splácanie dlžných súm poisťného v sume 1.197,63 eur a úrokov v sume 9,95 eur formou mesačných splátok najneskôr k prvému dňu mesiaca podľa priloženej prílohy splátkového kalendára v období od 15. februára 2010 do 15. júla 2011. V zmysle tohto rozhodnutia sa zmenila splatnosť poisťného a príspevkov pôvodne stanovená zákonom. Ak rozhodnutím prvostupňový správny orgán povolil uhradiť poisťné a príspevky, ktoré boli pôvodne podľa zákona splatné od druhého mesiaca 2009 do siedmeho mesiaca 2010 v splátkach splatných od 15. februára 2010 do 15. júla 2011 došlo tým k zmene pôvodnej splatnosti. Stotožnil sa s argumentáciou žalobcu, že len na poisťné a príspevky za obdobie po 1. januári 2010 sa tzv. generálny pardon 2010 upravený § 293bl ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. ani zmena splatnosti plynúca z rozhodnutia o splátkach nevzťahujú, a len v tejto časti by prichádzalo do úvahy predpísanie penále. Tá časť penále, ktorá sa viaže na poisťné a príspevky za obdobie po 1. januári 2010 predstavuje sumu 2,84 eur. Podľa druhej vety ustanovenia § 240 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. však platí, že sociálna poisťovňa penále nepredpíše, ak penále za kontrované obdobie nie je vyššie ako 3,32 eur, a teda aj táto časť penále bola prvostupňovým správnym rozhodnutím predpísaná v rozpore so zákonom.

Krajský súd ďalej poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. apríla 2014, sp.zn. 9Sžo/10/2013 a z neho plynúci záver, že i „napriek tomu, že podľa § 143 ods. 2 ZoSP je poisťné splatné v deň, ktorý je určený na výplatu príjmov, ktoré sú vymeriavacím základom zamestnanca, v dôsledku potvrdenia plánu dňom zverejnenia uznesenia súdom potvrdeného plánu došlo k zmene splatnosti poisťného. Keďže poisťné za mesiac február, marec a apríl 2010 v dôsledku potvrdeného plánu nebolo splatné, prvostupňový správny orgán ako aj žalovaná rozhodli rozhodnutiami z r. 2011 o predpísaní penále za omeškanie sa žalobcu s odvedením poisťného za február až apríl 2010 v rozpore s týmto plánom a na základe nesprávneho právneho posúdenia veci. Žalovaná sa so žalobcom v reštrukturalizačnom pláne dohodla na znížení sumy poisťného zo 100% na 6% jeho výšky a súčasne sa dohodla na zmene splatnosti tohto poisťného a to dňom uplynutia troch rokov od schválenia plánu. Pred uplynutím tejto doby sa preto žalobca nedostal do omeškania“. Krajský súd zastával preto názor, že rozhodnutím zo 4. januára 2010, č. 1100-2873-GC13/2009 došlo k zmene pôvodnej splatnosti poisťného a príspevkov.

Vzhľadom na uvedené krajský súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že správne orgány nesprávne právne posúdili danú vec a preto v zmysle § 250j ods. 2 písm. a/ OSP zrušil napadnuté rozhodnutie žalovanej ako aj správneho orgánu prvého stupňa a vec mu vrátil na ďalšie konanie. O trovách konania krajský súd rozhodol podľa § 250k ods. 1 OSP tak, že úspešnému žalobcovi priznal náhradu trov právneho zastúpenia v celkovej výške 518,76 eur, a to konkrétne za úkony právnej služby: 1/ príprava a prevzatie zastúpenia, 2/ vypracovanie žaloby - 2 x 134,- eur) a k tomu zodpovedajúci režijný paušál paušálna (2 x 8,04 eur) a 3/ účasť na pojednávaní vo výške 139,83 eur a paušálna náhrada 8,39 eur, to všetko zvýšené o 20 % DPH.

II.

Proti rozsudku krajského súdu podala žalovaná v zákonnej lehote odvolanie.

Za odvolací dôvod označila dôvod plynúci z § 205 ods. 2 písm. f/ OSP - rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Uviedla, že rozhodnutím Sociálnej poisťovne, pobočka Bratislava, zo 4. januára 2010, č. 1100-2873-GC13/2009 bolo povolené splácanie dlžných súm poistného v sume 1.197,63 eur a úrokov v sume 9,95 eur formou mesačných splátok najneskôr k prvému dňu mesiaca podľa priloženej prílohy splátkového kalendára v období od 15. februára 2010 do 15. júla 2011. Zastávala názor, že povolením splátok dlžných súm poistného za obdobie január 2009 až jún 2009 sa nezmenila jeho splatnosť, ale na základe písomnej žiadosti žalobcu povolila Sociálna poisťovňa, pobočka Bratislava zaplatiť pohľadávku na poistnom formou mesačných splátok. Podotkla, že zákon č. 461/2003 Z.z. neupravuje právny inštitút, na základe ktorého by bolo možné zmeniť splatnosť poistného. Z § 146 ods. 4 menovaného zákona vyplýva, že ustanovenie o predpísaní penále sa nevzťahuje len na povolené splátky poistného. Nakoľko splátky poistného za obdobie január 2009 až jún 2009 boli povolené až rozhodnutím zo 4. januára 2010, a teda splátky do 3. januára 2010 povolené neboli, žalovaná postupovala správne, keď žalobcovi penále za obdobie január 2009 až jún 2009 predpísala, a to do 3. januára 2010.

Názor krajského súdu, že žalovaná nebola oprávnená penále za sporné obdobie predpísať, keďže sa povolením splátok dlžných súm poistného za obdobie január 2009 až jún 2009 zmenila splatnosť poistného za uvedený mesiac a taktiež v tejto súvislosti krajským súdom aplikovaný rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. apríla 2014, sp.zn. 9Sžso/10/2013, žalovaná vyhodnotila ako nesprávny. Dodala, že v predmetnej veci nemal žalobca schválený reštrukturalizačný plán podľa zákona č. 7/2005 Z.z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý sa aplikuje vo vzťahu k tým pohľadávkam na poistnom, ktoré boli prihlásené do reštrukturalizácie, a preto sa schválením reštrukturalizačného plánu zmení ich výška a splatnosť.

V súvislosti s aplikáciou § 293bl ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. uviedla, že menované ustanovenie umožňuje žalovanej nepredpísať penále, alebo odpustiť povinnosť zaplatiť penále len za predpokladu, ak dlžné poistné, na ktoré sa penále viaže, bolo zaplatené do 30. apríla 2010; žiadne iné liberačné dôvody odpustenia povinnosti zaplatiť penále menované ustanovenie neupravuje, a preto, ak žalovaná povolila žalobcovi zaplatiť dlžné sumy poistného za obdobie január 2009 až jún 2009 v splátkach v období od 15. februára 2010 do 15. júla 2011, žalobca preukázateľne nezaplatil poistné za obdobie pred 1. januárom 2010 do 30. apríla 2010, a nemôže sa na neho vzťahovať § 293bl ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení zákona č. 572/2009 Z.z.. Dodala, že cieľom zákonodarcu bolo zabezpečiť, aby povinné subjekty splnili všetky svoje záväzky voči Sociálnej poisťovni. Iný výklad zákona by priečil jeho účelu. Žalovaná súčasne poukázala na to, že žalobca v čase, kedy požiadal o povolenie splátok dlžných súm poistného mal možnosť rozhodnúť sa, či dlžné sumy poistného za obdobie pred 1. januárom 2010 zaplatí do 30. apríla 2010, a tým splní podmienky ustanovené v § 293bl ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. na nepredpísanie penále, respektíve, či požiada o zaplatenie dlžných súm poistného v splátkach a dlžné poistné v lehote do 30. apríla 2010 nezaplatí, čím nespĺní podmienky na nepredpísanie penále v zmysle § 293bl ods. 1 menovaného zákona, avšak pri predpísaní penále bude zvýhodnený tým, že žalovaná nepredpíše penále odo dňa, kedy boli splátky dlžných súm povolené.

S poukazom na tieto skutočnosti, žalovaná zastala právny názor, že postupovala v súlade so zákonom č. 461/2003 Z.z., ak žalobcovi napadnutým rozhodnutím predpísala penále za obdobie január 2009 až jún 2009 odo dňa splatnosti poistného do dňa, ktorý predchádza dňu, od ktorého bolo žalobcovi povolené zaplatiť dlžnú sumu poistného v mesačných splátkach, t.j. do 3. januára 2010, za obdobie júl 2009 až september 2009, odo dňa splatnosti poistného do dňa, keď bola dlžná suma poukázaná na účet žalovanej v Štátnej pokladnici, pričom k zákonnosti predpísania penále za tieto obdobia sa krajský súd v rozsudku

nevyjadril a taktiež za obdobie január 2010 až jún 2010, a to odo dňa splatnosti poistného do dňa, keď bola dlžná suma poukázaná na účet žalovanej v Štátnej pokladnici. Penále za obdobie január 2010 až jún 2010 bolo súčasťou kontrolovaného obdobia (január 2010 až jún 2010), pričom za kontrolované obdobie bolo penále vyššie ako 3,32 eur.

Vzhľadom na uvedené, žalovaná navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 22. septembra 2015, č.k. 5S/260/2014-36 zmenil tak, že žalobu o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia Sociálnej poisťovne, ústredie z 22. septembra 2014, č. 43459-2/2014-BA zamietla.

III.

Žalobca sa k odvolaniu žalovanej nevyjadril.

IV.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd odvolací (§ 10 ods. 2, § 246c ods. 1 veta prvá OSP a § 492 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok, ďalej len „SSP“), preskúmal napadnutý rozsudok ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo v medziach podaného odvolania žalovanou (§ 246c ods. 1 veta prvá OSP a § 212 ods. 1 OSP a § 492 ods. 2 SSP), odvolanie prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 250ja ods. 2 OSP, § 492 ods. 2 SSP), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk (§ 156 ods. 1 a ods. 3 OSP v spojení s ustanovením § 246c ods. 1 veta prvá a § 211 ods. 2 OSP a § 492 ods. 2 SSP) a dospel k záveru, že odvolanie žalovanej nie je dôvodné.

Podľa § 492 ods. 1 a 2 SSP konania podľa tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Odvolacie konania podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Podľa § 244 ods. 1, 2 OSP v správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy.

(2) V správnom súdnictve preskúmajú sudy zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov štátnej správy, orgánov územnej samosprávy, ako aj orgánov záujmovej samosprávy a ďalších právnických osôb, ako aj fyzických osôb, pokiaľ im zákon zveruje rozhodovanie o právach a povinnostiach fyzických a právnických osôb v oblasti verejnej správy (ďalej len "rozhodnutie správneho orgánu").

Podľa § 247 ods. 1 OSP podľa ustanovení tejto hlavy sa postupuje v prípadoch, v ktorých fyzická alebo právnická osoba tvrdí, že bola na svojich právach ukrátená rozhodnutím a postupom správneho orgánu, a žiada, aby súd preskúmal zákonnosť tohto rozhodnutia a postupu.

Najvyšší súd zdôrazňuje, že súd v procese súdneho prieskumu nie je súdom skutkovým. Jeho úlohou pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa piatej časti druhej hlavy Občianskeho súdneho poriadku (upravujúcej rozhodovanie o žalobách proti rozhodnutiam a postupom správnych orgánov (§§ 247 a nasl. OSP) je posudzovať, či správny orgán príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkom konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi ako aj s procesnoprávnymi predpismi. Súdny prieskum zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu je určený rozsahom dôvodov uvedených v opravnom prostriedku, ktorými navrhovateľ namieta nezákonnosť rozhodnutia správneho orgánu, tvrdiac, že nezákonným rozhodnutím správneho orgánu a postupom mu predchádzajúcim bol ukrátený na svojich hmotnoprávných alebo procesnoprávných právach. Zákonnosť rozhodnutia správneho

orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúcemu vydaniu napadnutého rozhodnutia.

Pri preskúvaní zákonnosti rozhodnutia je pre súd rozhodujúci skutkový stav, ktorý tu bol v čase vydania napadnutého rozhodnutia. Súd môže vykonať dôkazy nevyhnutné na preskúmanie napadnutého rozhodnutia (§ 250i ods. 1 OSP).

V rámci správneho prieskumu súd teda skúma aj procesné pochybenia správneho orgánu namietané v žalobe, či uvedené procesné pochybenie správneho orgánu je takou vadou konania pred správnym orgánom, ktorá mohla mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia (§ 250i ods. 3 OSP).

Predmetom odvolacieho konania v preskúmvanej veci bol rozsudok krajského súdu, ktorým súd prvého stupňa vyhovel žalobe, ktorou sa žalobca proti žalovanému správne mu orgánu domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia z 22. septembra 2014, č. 43459-2/2014-BA, žiadajúc jeho zrušenie v spojení s prvostupňovým rozhodnutím Sociálnej poisťovne, pobočka Bratislava z 23. júna 2014, č. 700-0215882514-GC04/14 a vrátenie veci žalovanému správne mu orgánu na ďalšie konanie.

Najvyšší súd preskúmal rozsudok súdu prvého stupňa ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania skúmal aj napadnuté rozhodnutie žalovaného správneho orgánu, v spojení s rozhodnutím prvostupňového správneho orgánu (Sociálna poisťovňa, pobočka Bratislava), ako aj konania im predchádzajúce, najmä z toho pohľadu, či sa krajský súd vysporiadal so zásadnými námietkami uvedenými v žalobe a z taktó vymedzeného rozsahu, či správne posúdil zákonnosť a správnosť napadnutého rozhodnutia žalovanej.

Zo súdneho ako aj vyžiadaného administratívneho spisu vedeného u žalovanej pod sp.zn. 43459-2/2014 mal najvyšší súd preukázané, že žalovaná rozhodnutím z 22. septembra 2014, č. 43459-2/2014-BA, ktorým táto postupom podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. prvostupňové správne rozhodnutie z 23. júna 2014, č. 700-0215882514-GC04/14 pozmenila tak, že za text: „ ... keď bola dlžná suma poukázaná na účet Sociálnej poisťovne v Štátnej pokladnici“ doplnila text „ ..., resp. do dňa predchádzajúceho dňu vydania splátkového kalendára“. V ostatnej časti prvostupňové správne rozhodnutie potvrdila.

Prvostupňovým správnym rozhodnutím z 23. júna 2014, č. 700-0215882514-GC04/14 Sociálna poisťovňa, pobočka Bratislava podľa § 178 ods. 1 písm. a/, deviaty bod a § 240 zákona č. 461/2003 Z.z. žalobcovi predpísala za obdobie január 2009, február 2009, marec 2009, apríl 2009, máj 2009, jún 2009, júl 2009, august 2009, september 2009 a január 2010, február 2010, marec 2010, apríl 2010, máj 2010, jún 2010 penále v sume 78,10 eur, vypočítané z dlžnej sumy poistného na nemocenské poistenie, poistného na starobné poistenie a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, poistného na invalidné poistenie, poistného do rezervného fondu solidarity, vo výške 0,05 % z dlžnej sumy za každý deň omeškania odo dňa splatnosti poistného a príspevkov do dňa, keď bola dlžná suma poukázaná na účet Sociálnej poisťovne v Štátnej pokladnici, zaplatená v hotovosti. Spôsob výpočtu penále, vrátane dátumov splatnosti a zaplataenia poistného, bol súčasťou prvostupňového správneho rozhodnutia vo forme prílohy tvoriacej neoddeliteľnú súčasť rozhodnutia.

Z obsahu administratívneho spisu ďalej vyplýva, že Sociálna poisťovňa, pobočka Bratislava na základe žiadosti žalobcu doručenej pobočke dňa 4. novembra 2009 rozhodnutím zo 4. januára 2010, číslo: 1100-2873-GC13/2009 podľa § 146 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. žalobcovi povolila splácanie dlžných súm poistného v sume 1.197,63 eur a úrokov v sume 9,95 eur v celkovej sume 1.207,58 eur formou mesačných splátok najneskôr k prvému dňu v mesiaci, a to podľa priloženej prílohy splátkového kalendára v období od 15. februára 2010 do 15. júla 2011.

Podľa § 141 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. v rozhodnom znení, fyzická osoba a právnická osoba, ktoré sú povinné platiť poistné, sú povinné poistné odvádzať, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 142 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. v rozhodnom znení, poisťné sa platí na účet Sociálnej poisťovne v Štátnej pokladnici za kalendárny mesiac pozadu, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 143 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. v rozhodnom znení, poisťné je splatné do ôsmeho dňa kalendárneho mesiaca nasledujúceho po kalendárnom mesiaci, za ktorý sa platí poisťné, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 146 ods. 1 - 4 zákona č. 461/2003 Z.z. v rozhodnom znení, Sociálna poisťovňa môže na základe písomnej žiadosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby povinnej odvádzať poisťné povoliť splátky dlžných súm pre platobnú neschopnosť tejto osoby, ak dôvodne možno predpokladať, že v období nie dlhšom ako 18 mesiacov bude schopná zaplatiť dlžné sumy poisťného, a ak je už v čase rozhodovania o povolení splátok týchto dlžných súm schopná plniť odvodové povinnosti.

(2) V rámci povolenia splátok dlžných súm Sociálna poisťovňa uvedie aj zvýšenie dlžných súm o úroky vo výške diskontnej úrokovej sadzby platnej ku dňu povolenia splátok.

(3) V prípade nedodržania termínu splátky určeného Sociálnou poisťovňou na jednotlivé splátky, zaplatením nižšej sumy jednotlivých splátok, ako určila Sociálna poisťovňa, alebo neplnenia odvodovej povinnosti stáva sa splatnou celá dlžná suma. Zaplatená suma poisťného, pokuty, penále a úroku sa použijú na zápočet pohľadávky Sociálnej poisťovne.

(4) Na povolené sumy splátok dlžných súm sa ustanovenie o predpísaní penále nepoužije.

Podľa § 240 ods. 1 a 2 zákona č. 461/2003 Z.z. v rozhodnom znení, fyzickým osobám a právnickým osobám povinným odvádzať poisťné a príspevky na starobné dôchodkové sporenie, 1) ktoré neodviedli poisťné a príspevky na starobné dôchodkové sporenie 1) za príslušný kalendárny mesiac včas alebo ich odviedli v nižšej sume, Sociálna poisťovňa predpíše penále vo výške 0,05% z dlžnej sumy za každý deň omeškania odo dňa splatnosti poisťného a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie 1) do dňa, keď bola dlžná suma poukázaná na účet Sociálnej poisťovne v Štátnej pokladnici, zaplatená v hotovosti alebo do dňa začatia kontroly, ak tento zákon neustanovuje inak.

(2) Predpísané penále podľa odseku 1 nemôže presiahnuť dlžnú sumu poisťného a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie 1) za kontrolované obdobie. Sociálna poisťovňa penále nepredpíše, ak penále za kontrolované obdobie nie je vyššie ako 100,- Sk (3,32 eur; pozn. súdu).

Podľa § 293bl ods. 1 a 2 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 572/2009 Z.z., ktorý nadobudol účinnosť dňom 1. januára 2010, Sociálna poisťovňa nepredpíše penále alebo odpustí povinnosť zaplatiť predpísané penále, ktoré sa viaže na dlžné poisťné a dlžné príspevky na starobné dôchodkové sporenie podľa osobitného predpisu 1) za obdobie pred 1. januárom 2010 zaplatené najneskôr do 30. apríla 2010.

(2) Pôsobnosť podľa odseku 1 patrí vecne príslušnej pobočke, ktorá rozhoduje o uložení penále podľa § 178 ods. 1 písm. a/ deviateho bodu.

V predmetnej veci spornou medzi účastníkmi zostala

A/ otázka, či rozhodnutím zo 4. januára 2010, Číslo: 1100-2873-GC13/2009 o povolení splátok dlžných súm poisťného za obdobie január až jún 2009 došlo k zmene jeho splatnosti, a teda, či Sociálna poisťovňa, pobočka Bratislava bola oprávnená napriek rozhodnutiu o povolení splátok dlžných súm poisťného a ustanoveniu § 146 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z.z. predpísať penále aj za mesiace, ktoré boli predmetom povolenia splátok dlžných súm poisťného, a to od ich splatnosti uvedenej v prílohe prvostupňového správneho rozhodnutia do dňa 3. januára 2010, t.j. do dňa, kedy splátky poisťného neboli ešte povolené a

B/ otázka výkladu ustanovenia § 293bl ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 572/2009 Z.z., kedy podľa názoru žalovanej za splnenie podmienky odpustenia penále, resp. nepredpísania penále v zmysle ustanovenia § 293bl ods. 1 menovaného zákona sa považuje, že dôjde k úhrade všetkých dlžných súm poistného a príspevkov za obdobie pred 1. januárom 2010 najneskôr do 30. apríla 2010.

A/ K otázke možnej zmeny splatnosti poistného, na ktoré sa vzťahovalo rozhodnutie o povolení splátok dlžného poistného a príspevkov

Na úvod najvyšší súd uvádza, že z obsahu prvostupňového správneho rozhodnutia z 23. júna 2014, č. 700-0215882514-GC04/14 ako aj jeho prílohy, obsahom ktorej je spôsob výpočtu penále vyplýva, že povolenie splátok dlžných súm, o ktoré žalobca požiadal v mesiaci november 2009, sa vzťahovalo na obdobia január 2009 až jún 2009, nakoľko poistné za obdobie júl 2009, august 2009 a september 2009 žalobca uhradil v dňoch 17. septembra 2009, respektíve 4. novembra 2009, teda ešte predtým, prípadne v deň, kedy o povolenie splátok Sociálnu poisťovňu, pobočka Bratislava požiadal, t.j. 4. novembra 2010.

Z obsahu uvedenej prílohy k rozhodnutiu ďalej vyplýva, že poistné za mesiac január 2009 sa stalo splatným dňa 9. februára 2009, poistné za mesiac február 2009 sa stalo splatným dňa 9. marca 2009, poistné za mesiac marec 2009 sa stalo splatným dňa 8. apríla 2009, poistné za mesiac apríl 2009 sa stalo splatným dňa 11. mája 2009, poistné za mesiac máj 2009 sa stalo splatným dňa 8. júna 2009 a poistné za mesiac jún 2009 sa stalo splatným dňa 8. júla 2009. Sociálna poisťovňa, pobočka Bratislava na základe písomnej žiadosti žalobcu o povolenie splátok týchto dlžných súm rozhodla dňa 4. januára 2010 o ich povolení. Z vyššie citovaného ustanovenia § 146 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z.z. vyplýva, že ustanovenia o predpísaní penále sa nevzťahujú na sumy splátok dlžných súm, ktoré boli príslušným rozhodnutím Sociálnej poisťovne, pobočka Bratislava povolené. Inak povedané, ustanovenia o predpísaní penále sa nevzťahujú na dobu plynúcu počas trvania povolených splátok dlžných súm poistného, teda dobu, ktorá začala plynúť dňom 4. januára 2010. Vzhľadom na uvedené, najvyšší súd zastáva názor, že Sociálna poisťovňa, pobočka Bratislava postupovala v súlade so zákonom, keď penále za obdobie január až jún 2009 predpísala, a to odo dňa už vyššie uvedených splatností poistného do dňa, ktorý predchádzal dňu, od ktorého bolo žalobcovi povolené zaplatiť dlžnú sumu poistného v mesačných splátkach, t.j. do 3. januára 2010. Vydané rozhodnutie o povolení splátok dlžných súm poistného nič nemení na skutočnosti, že žalobca sa dostal nasledujúcimi dňami po dňoch splatnosti poistného za jednotlivé obdobia január 2009 až jún 2009 do omeškania.

Na zdôraznenie správnosti tohto záveru najvyšší súd poukazuje aj na ustanovenie § 32 ods. 4 zákona č. 274/1994 Z.z. o Sociálnej poisťovni, na právny režim, ktorého odkazujú autori v dôvodových správach neskorších právnych predpisov (zákon č. 413/2002 Z.z. o sociálnom poistení - Vláda Slovenskej republiky a zákon č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení - Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky), ktoré prevzali práve právnu úpravu účinnú do 30. júna 2003 - právnu úpravu zákona č. 274/1994 Z. z.. Z tohto ustanovenia vyplýva, že v období trvania povolených splátok dlžných súm poistného sa ustanovenie § 27 ods. 1 nepoužije (penále; pozn.). Jedná sa teda o obdobie, ktorého začiatok je spojený s vydaním rozhodnutia o povolení splátok, a ktoré nemožno uplatniť späť, až ku dňu splatnosti jednotlivých dlžných súm poistného.

Rovnako neobstojí poukaz žalobcu na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. apríla 2014, sp.zn. 9Sžso/10/2013, ktorý si následne krajský súd osvojil, nakoľko tu prejednávaná vec vychádza z odlišných skutkových okolností. V predmetnej veci nedošlo k potvrdeniu reštrukturalizačného plánu, čo by mohlo mať za následok zmenu výšky a lehoty splatnosti v reštrukturalizačnom pláne uvedených pohľadávok Sociálnej poisťovne v zmysle ustanovenia § 155 ods. 3 zákona č. 7/2005 Z.z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

V tomto prípade sa rozhodnutím o povolení splátok dlžných súm poistného splatnosť poistného

nezmenila.

Vzhľadom na uvedené, najvyšší súd odvoláciu námietku žalovanej vyhodnotil ako dôvodnú.

B/ K otázke výkladu ustanovenia § 293bl ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení zákona č. 572/2009 Z.z. účinného od 1. januára 2010

Podľa článku 1 ods. 1 prvá veta Ústavy Slovenskej republiky je Slovenská republika zvrchovaný, demokratický a právny štát.

Ústavný súd Slovenskej republiky sa k požiadavke právneho štátu vyjadril nasledovne: V právnom štáte, v ktorom sú ako neoddeliteľné súčasť okrem iných stelesnené také princípy, ako sú právna istota a spravodlivosť (princíp materiálneho právneho štátu), čo možno spoľahlivo vyvodiť z čl. 1 Ústavy Slovenskej republiky, sa osobitný dôraz kladie na ochranu tých práv, ktoré sú predmetom jej úpravy. Povinnosťou všetkých štátnych orgánov je zabezpečiť reálnu možnosť ich uplatnenia týmito subjektmi, ktorým boli priznané (nález Ústavného súdu I. ÚS 17/1999). Úlohou súdu v podmienkach materiálneho právneho štátu je nájsť také riešenie, ktoré je v súlade so všeobecnou ideou spravodlivosti, preto súd musí nielen rešpektovať právo, ale jeho výklad a aplikácia musia smerovať k spravodlivému výsledku. Právna istota ako jeden z princípov materiálneho právneho štátu je konkretizovaná v čiastkových princípoch, ktoré spočívajú v predvídateľnosti konania štátnych orgánov, jasnom a určitom formulovaní zákonov ako i zákaze retroaktivity. V prípade nejasného, prípadne neurčitého formulovania právnych noriem je z pohľadu účelu a zmyslu ochrany ústavou garantovaných základných práv a slobôd nevyhnutné, aby všeobecné súdy interpretovali a aplikovali právnu normu ústavne konformným výkladom. Táto požiadavka je vyjadrená v článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, preto k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav vecí použije ústavne konformný spôsob interpretácie platnej a účinnej právnej normy (m. m. IV. ÚS 77/02). Pri výklade a aplikácii ustanovení právnych predpisov je nepochybne potrebné vychádzať prvotne z ich doslovného znenia. Súd však nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, ba dokonca sa musí od neho (od doslovného znenia právneho textu) odchýliť v prípade, keď to zo závažných dôvodov vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavne súladného výkladu zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov (článok 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky). Samozrejme, že sa v takýchto prípadoch musí zároveň vyvarovať svojvôle (arbitrárnosti) a svoju interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii. V prípadoch nejasnosti alebo nezrozumiteľnosti znenia ustanovenia právneho predpisu (umožňujúceho napr. viac verzii interpretácie) alebo v prípade rozporu tohto znenia so zmyslom a účelom príslušného ustanovenia, o ktorého jednoznačnosti niet pochybnosti, možno uprednostniť výklad „e ratione legis“ pred doslovným gramatickým (jazykovým) výkladom. Viazanosť štátnych orgánov zákonom v zmysle článku 2 ods. 2 Ústavy totiž neznamená výlučnú a bezpodmienečnú nevyhnutnosť doslovného gramatického výkladu aplikovaných zákonných ustanovení. Ustanovenie článku 2 ods. 2 Ústavy nepredstavuje iba viazanosť štátnych orgánov textom, ale aj zmyslom a účelom zákona (III. ÚS 341/07-38).

Predmetné ustanovenie § 293bl bolo do zákona č. 461/2003 Z.z. zavedené novelou č. 572/2009 Z.z. a od 1. januára 2010 sa stalo súčasťou platného právneho poriadku, pričom vytvára rámec pre poskytnutie tzv. „generálneho pardonu“. Z citovaného ustanovenia jednoznačne vyplývajú dve podmienky jednak, že penále sa viažu na dlžné poistné a dlžné príspevky na starobné dôchodkové sporenie za obdobie pred 1. januárom 2010 a jednak, že toto dlžné poistné a dlžné príspevky na starobné dôchodkové sporenie, ku ktorým sa vzťahujú penále, musí byť zaplatené najneskôr do 30. apríla 2010. Text ustanovenia považuje najvyšší súd za jednoznačný, jasný, nevyvolávajúci žiadne pochybnosti, pričom pokiaľ by aj vyvolávala pochybnosti možnosť interpretovať toto ustanovenie viacerými spôsobmi, tak interpretácia, ku ktorej sa prikláňa žalovaná, nie je podľa názoru najvyššieho súdu v súlade so zmyslom a účelom tejto právnej úpravy. Účelom nepochybne bolo motivovať dlžníkov k dobrovoľnému zaplateniu dlhov voči Sociálnej poisťovni do 30. apríla 2010 tým, že im nebude predpísané alebo im bude odpustená povinnosť zaplatiť predpísané penále a zároveň tým odbremeniť Sociálnu poisťovňu od ich vymáhania. Úmysel zákonodarcu, ktorý žalovaná odvodzuje zo spoločnej

správy výborov Národnej rady, z ktorej vychádza pri výklade predmetného ustanovenia a podľa ktorej predpokladom odpustenia penále, resp. nepredpísania penále je zaplatenie všetkých dlžných súm poistného a príspevkov za celé obdobie poistenia do 30. apríla 2010 nemá oporu v predmetnom ustanovení a pokiaľ bolo cieľom tejto navrhovanej právnej úpravy, aby dlžník zaplatil všetky dlžné sumy poistného a príspevkov za celé obdobie poistenia pred 1. januárom 2010, nič nebránilo zákonodarcovi, aby to jasne a zrozumiteľne v právnej norme aj vyjadril. Uvedená požiadavka je v súlade s materiálnym chápaním právneho štátu.

V preskúmvanej veci žalobca poistné za obdobie júl 2009, august 2009 a september 2009 uhradil síce oneskorene, avšak do 30. apríla 2010, preto sa vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti na neho vzťahuje aplikácia ustanovenia § 293bl ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. bez ohľadu na to, že poistné za obdobie január 2010, február 2010, marec 2010, apríl 2010, máj 2010 a jún 2010 bolo žalobcom zaplatené až po 30. apríli 2010. Tieto oneskorené platby odôvodňujú predpísanie penále za ich oneskorenú úhradu, na ktoré sa ustanovenie § 293bl ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. už nebude vzťahovať.

Pre úplnosť, najvyšší súd podotýka, že kontrolovaným obdobím sa rozumie celé obdobie, a nie jeho jednotlivé mesiace. V tomto konkrétnom prípade kontrolované obdobie predstavovalo obdobie január 2009 až jún 2010.

Vzhľadom na uvedené, najvyšší súd túto odvoláciu námietku žalovanej vyhodnotil ako nedôvodnú.

S poukazom na uvedené skutočnosti najvyšší súd napadnutý rozsudok krajského súdu čo do výroku ako vecne správny podľa § 250ja ods. 3 veta druhá OSP v spojení s § 246c ods. 1 a s § 219 ods. 1 OSP a § 492 ods. 2 SSP potvrdil.

O trovách konania rozhodol najvyšší súd podľa 250k ods. 1 OSP v spojení s § 224 ods. 1 OSP, § 246c ods. 1 veta prvá OSP a § 492 ods. 2 SSP. Žalobca dosiahol v odvolacom konaní úspech, avšak podľa obsahu spisu mu trovy nevznikli, preto žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania najvyšší súd nepriznal.

Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 veta tretia zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.